

تخلفات ورزشی منجر به تحقق مسئولیت کیفری در والیبال ایران

مهدیس خلیلی
مربی رسمی فدراسیون والیبال درجه ۳ و دانشجوی کارشناسی حقوق، واحد ارومیه، دانشگاه آزاد اسلامی، ارومیه ایران (نویسنده مسئول) ایمیل
Khalilifarmahdis0@gmail.com
فر
سیده منیرا
گروه حقوق کیفری و جرم شناسی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران
حجاری
seyyedemonira.hejazi@iau.ac.ir

چکیده

تخلفات ورزشی در والیبال ایران، به‌ویژه آن‌هایی که تبعات کیفری و حقوقی دارند، از مهم‌ترین چالش‌های این رشته در حوزه‌های داوری و مربیگری به شمار می‌آیند. در حوزه داوری، رفتارهایی مانند رشوه‌خواری، تبانی، قضاوت جانبدارانه، جعل گزارش مسابقه و سوءاستفاده از موقعیت شغلی، نه تنها اعتبار رقابت‌ها را کاهش می‌دهد، بلکه اعتماد عمومی به نظام داوری و عدالت ورزشی را نیز به شدت خدشه‌دار می‌سازد. در حوزه مربیگری نیز نوع دیگری از تخلفات مشاهده می‌شود. این نوع تخلفات نه تنها سلامت جسمی و روانی ورزشکاران را تهدید می‌کنند، بلکه اعتبار و وجهه‌ی مربیان و باشگاه‌ها را نیز مخدوش می‌سازند. پیشگیری از چنین آسیب‌هایی نیازمند اجرای قوانین شفاف، نظارت مستمر و دقیق بر عملکرد داوران و مربیان، برخورد قاطع و بدون تبعیض با متخلفان و برگزاری دوره‌های آموزشی در زمینه اخلاق حرفه‌ای، مقررات انضباطی و آگاهی‌های حقوقی است. تنها در سایه‌ی رعایت اصول عدالت، صداقت و مسئولیت‌پذیری می‌توان سلامت رقابت‌ها، رشد ورزش والیبال و ارتقای جایگاه حرفه‌ای آن را در سطح ملی و بین‌المللی تضمین کرد.

تخلفات کیفری، فساد، تبانی، سوءاستفاده از موقعیت، مربیان، والیبال ایران، مسئولیت کیفری،

واژگان کلیدی: پیشگیری.

طبقه‌بندی JEL: فقه - حقوق - جزا و جرم شناسی - حقوق بین الملل - حقوق خصوصی

Scientific Journal of Modern
Jurisprudence and Law

Print ISSN: 2717- 1469
Online ISSN: 2717 - 1477

Profile in ISC,SID, Noormags,
Magiran, Ensani,
GoogleScholar
www.jaml.ir

Year 2026, Sixth year, Issue 27

Pages 1-13

Sports violations leading to criminal liability in Iranian volleyball

Mahdis KhaliliFar Official coach of the 3rd grade volleyball federation and a law student, Ur. C, Islamic Azad University, Urmia, Iran (Corresponding author) Khalilifarmahdis0@gmail.com

Seyyede Monira Hejazi Department of Criminal Law and Criminology, ta. C. Islamic Azad University, Tabriz seyyedemonira.hejazi@iau.ac.ir

Abstract

Sports violations in Iranian volleyball, especially those that have criminal and legal consequences, are among the most important challenges of this field in the areas of refereeing and coaching. In the field of refereeing, behaviors such as bribery, collusion, biased judgment, falsification of match reports, and abuse of professional position not only reduce the credibility of competitions, but also severely undermine public trust in the refereeing system and sports justice. Another type of violation is observed in the field of coaching. These types of violations not only threaten the physical and mental health of athletes, but also tarnish the reputation and image of coaches and clubs. Preventing such damage requires the implementation of transparent rules, continuous and careful monitoring of the performance of referees and coaches, firm and non-discriminatory treatment of violators, and holding training courses in the field of professional ethics, disciplinary regulations, and legal awareness. Only by adhering to the principles of justice, honesty, and responsibility can the health of competitions, the growth of the sport of volleyball, and the promotion of its professional status at the national and international levels be guaranteed.

Keywords: Criminal violations, corruption, collusion, abuse of position, coaches, Iranian volleyball, criminal liability, prevention.

مقدمه

وسيله‌ای برای جذب گردشگر و پیشرفت اقتصاد هم می‌بینیم. ه طور کلی، ورزش یعنی انجام فعالیت‌های بدنی که معمولاً قوانین و برنامه‌هایی دارد و هدفش می‌تونه بهتر شدن جسم، رقابت مثبت یا حتی تعامل و ارتباط با دیگران باشه. بعضی‌ها ورزش رو رقابتی می‌دونن که با امکانات خاص و تو زمان و مکان مشخص انجام می‌شه و هدفش رسیدن به بهترین نتیجه است. از طرف دیگه، ورزش فقط برای حرفه‌ای‌ها نیست؛ حتی هر کسی می‌تونه برای تفریح یا سلامت بدن و روحش ورزش کنه. تو این حالت، لازم نیست حتماً قوانین سخت یا تجهیزات خاص باشه و ورزش می‌تونه ساده و بدون رقابت هم باشه. (اسماعیل زاده، روح الله، ۱۳۹۸، ص ۲۲)

۱-۲- مفهوم مسئولیت

مسئولیت به معنای موظف بودن به انجام دادن کاری و وجدان کاری بابت هر وظیفه یعنی چیزی که فرد باید طبق مقررات و قانون به عهده بگیرد. تکلیف به معنای انجام دادن کار دشوار و سخت است. تعهد یعنی پذیرفتن چیزی برای انجام آن. حق، معنای سهم و نصیب را دارد. این مفهوم همیشه همراه یکدیگر هستند؛ برای مثال، تا زمانی که کسی مسئولیت چیزی را قبول نکند، حتی اگر به انجام آن متعهد باشد، تکلیفی بر گردن آن شخص نخواهد بود و از آنجا که مسئولیت، وظیفه و تکلیف بیانگر آن هستند که در هر سه مورد، شخص خاصی باید عمل کند. تعهد معمولاً با اجبار و الزام در ارتباط است، چون فرد متعهد باید کاری را انجام دهد. مسئول نیز کسی است که چیزی به او واگذار شده تا اجرا کند. حق و تکلیف همیشه در بحث‌های حقوقی همراه هستند، چرا که هر حقی، مسئولیتی به همراه دارد. گاهی برای دفاع از حق خود یا اثبات حقی، باید تکلیف و مسئولیت را نیز

تخلفات در والیبال ایران، به‌ویژه در حوزه‌های داوری و مربیگری، از مهم‌ترین چالش‌ها و تهدیدها برای سلامت رقابت‌ها و رعایت عدالت ورزشی به شمار می‌آیند. این تخلفات شامل فساد مالی، تبانی، قضاوت جانبدارانه، سوءاستفاده از قدرت و اعمال فشار روانی یا رفتارهای غیرحرفه‌ای بر بازیکنان است که هم اعتماد عمومی و هم اعتبار مسابقات را تضعیف می‌کند. علاوه بر اثرات روانی و اخلاقی، بسیاری از این اقدامات دارای پیامدهای قانونی و کیفری بوده و می‌توانند منجر به محرومیت، جریمه یا پیگرد قضایی برای داوران و مربیان شوند. این پژوهش با هدف شناسایی انواع تخلفات، بررسی پیامدهای کیفری و انضباطی آن‌ها و تحلیل نقش نهادهای نظارتی و کمیته‌های داوری در پیشگیری از این تخلفات انجام شده است. نتایج نشان می‌دهد که آموزش مستمر داوران و مربیان، شفاف‌سازی فرآیندهای نظارتی، ایجاد نظام پاسخگویی روشن و برخورد قاطع با متخلفان، از مهم‌ترین راهکارها برای حفظ سلامت رقابت‌ها و ارتقای استانداردهای حرفه‌ای در والیبال ایران است. توجه به فرهنگ‌سازی اخلاقی در محیط‌های ورزشی و ترویج رفتار حرفه‌ای میان بازیکنان و مربیان، زمینه‌ساز ایجاد محیطی منصفانه، ایمن و باکیفیت برای رقابت‌های ملی و بین‌المللی خواهد بود

۱- مفهوم و مبانی

۱-۱- مفهوم ورزش

ورزش یعنی انجام دادن فعالیت‌های بدنی که می‌تونه هم سرگرم‌کننده باشه و هم نوعی کار یا حرفه برای کسانی که خودشون رو ورزشکار حرفه‌ای می‌دونن. بعضی‌ها ورزش رو

۱-۴- مفهوم مسئولیت کیفری

روهم رفته باید بیان داشت که تعهد فردی به پاسخ‌دادن در برابر تعدی به دیگران، چه برای حفظ حقوق شخصی باشد و چه به منظور حفظ از جامعه، زیر عنوان «مسئولیت جزایی» یا «مسئولیت کیفری» مطرح می‌گردد. به این ترتیب، در هیچ‌یک از مقررات جزایی چه در گذشته و چه الان ماهیت حقوقی و تعریف مسئولیت کیفری به صورت واضح مطرح نشده است؛ به همین دلیل مسئولیت کیفری به نوع الزام فردی به پاسخگویی نتایج و نتیجه نامطلوب پدیده جرم یا تخلف جزایی هست. از نظر کیفری، انجام جرم یا هرگونه نقض قوانین و ضوابط جزایی به تنهایی و به خودی خود سبب مسئولیت کیفری نمی‌شود، بلکه برای آنکه مرتکب جرم را از دیدگاه اخلاقی و اجتماعی مسئول و مستحق سرزنش و مجازات بدانیم، لازم است شرایطی با هم فراهم آیند که عبارت‌اند از: نخست: رخداد رفتار مجرمانه که از اراده آگاهانه و قصد فاعل آن سرچشمه گرفته باشد و شیوه تفکر، عمل و روند تصمیم‌سازی او را نشان دهد. دوم: عمل مجرمانه‌ای که با فکر، نیت و خواست مرتکب، در جهان بیرون به وقوع پیوسته باشد باید نشان‌دهنده سوءنیت مرتکب یا ناشی از اشتباه و خطای وی باشد. مسئولیت کیفری در ورزش از دید حقوقی این گونه مشاهده می‌شود که گفتگو و گو در رابطه با موضوع مسئولیت کیفری در حقوق ایران در پیوند با تکاپوی ورزشی بدون تفاوت داشتن با ورزش های دیگر است (همان)، (تقوائی، عباس، ۱۴۰۱، ص ۱۶۶)

۵-۱- مفاهیم و مصادیق تخلفات کیفری در داوری والیبال

بپذیرید. در خصوص مسئولیت هم، مجازات و محرومیت مورد نظر است. برخی، مسئولیت را به معنای پذیرش آثار و نتایج اعمال خود دانسته‌اند. مسئولیت فرد یا افرادی را قانون مند می‌سازد به این معنا که میتوان رفتار و یا اخلاق وی را میتوان در نظر گرفت و لازم به ذکر است در موقعیتی که فرد عاجز از بازگرداندن ضرر و زیان دیگری باشد گویند در مقابل او مسئولیت دارد

(عزیزی نوذری پور، سیامک، ۱۴۰۰، ص ۸۰)،
(بابایی، ایرج، ۱۳۹۹، ص ۱۴)

۱-۳- مفهوم مسئولیت اخلاقی

مسئولیت اخلاقی صرفاً به اعمال مستقیم و عمدی انسان محدود نمی‌گردد؛ بلکه پیامدهای غیرارادی، دور و حتی ناخواسته ناشی از رفتار او را نیز شامل می‌شود. علاوه بر این، حوزه این مسئولیت فقط به کارهای ظاهری منحصر نیست؛ بلکه گرایش‌های درونی، ویژگی‌های روانی و حال و هوای نفسانی فرد را هم دربرمی‌گیرد. همچنین، گستره مسئولیت اخلاقی به آینده محدود نمی‌شود؛ بلکه اعمال گذشته و نتایج ماندگار آنها را نیز پوشش می‌دهد. به همین دلیل، مسئولیت را در یک دسته‌بندی به دو بخش تقسیم می‌کنند: مسئولیت مربوط به گذشته و مسئولیت مربوط به آینده. بخش نخست، مسئولیتی است که پس از انجام عمل متوجه فرد می‌شود و بخش دوم، مسئولیتی است که پیش از انجام عمل بر عهده او قرار می‌گیرد؛ و هر دو وابسته به وجود تکلیف یا الزام اخلاقی نسبت به موضوع هستند (بوسفیان، جواد، ۱۴۰۳، ص ۲۲)

و مسئولیت آنان در قبال رفتار حرفه‌ای‌شان مضاعف است. بنابراین، هرگونه انحراف از وظایف قانونی، سوءنیت یا تصمیم آگاهانه برای تغییر نتیجه مسابقه، قابلیت پیگرد قضایی دارد. از منظر فقه اسلامی نیز، داوری عادلانه یکی از مصادیق بارز اجرای قسط و عدالت در جامعه است. در آموزه‌های قرآنی، قاضی یا داور باید در داوری خود از هرگونه میل شخصی، جانب داری یا منفعت‌طلبی دوری کند. چنانچه فردی در جایگاه داوری عمداً حکمی غیر منصفانه صادر کند یا با علم به رد، رأیی به دور از انصاف رای دهد، مرتکب ظلم شرعی شده و مستوجب مجازات است (همان، ص ۴۲)

۶-۱- مفاهیم انضباطی مربیان در والیبال ایران

گمراهی‌های انضباطی مربیان والیبال ایران یکی از مسائل اساسی در حوزه اخلاق حرفه‌ای و مدیریت ورزشی به شمار می‌رود که اثرات منفی و گسترده‌ای بر کارایی تیم‌ها، سلامت ورزشکاران و اعتبار فدراسیون‌ها دارد. این انحرافات شامل رفتارهایی مانند توهین و بی‌احترامی به ورزشکاران یا داوران، اعمال تبعیض میان بازیکنان، نقض موازین اخلاقی، کوتاهی در رعایت قوانین مبارزه با دوپینگ و سهل‌انگاری در اجرای مقررات فنی است. چنین اقدامات غیرحرفه‌ای موجب کاهش انسجام تیمی، افت کیفیت فنی بازیکنان و نتایج ضعیف در رقابت‌ها می‌شود و اعتبار مربیان و تیم‌های تحت هدایت آن‌ها را به خطر می‌اندازد. مربیان به هیچ وجه ضامن بیمه شاگرد نیستند بعضی از صدمات مخصوصاً در ورزش والیبال غیر قابل جبران است. باین حال هیچ بازیکنی حق ندارد بدون کارت بیمه ورزشی وارد سالن ورزشی شود. بهره‌برداری نادرست از جایگاه مربیگری، از دیگر تخلفات مهم انضباطی است که می‌تواند به فشارهای روانی و رفتاری علیه ورزشکاران

در ورزش والیبال، داور به‌عنوان ستون اصلی اجرای عدل و حفظ صحت رقابت‌ها، نقشی ریشه‌ای و حساس دارد. وظیفه او صادقانه محدود به اعلام امتیاز یا خطا نیست، بلکه به‌عنوان بی‌طرف بودن در مسابقه، مسئولیت سنگین حفظ توازن، کنترل رفتار بازیکنان و تضمین سلامت روند بازی را نیز بر عهده دارد. در واقع، داور تجلی اجرای قانون در میدان رقابت است و هرگونه تصمیم یا عملکرد او بی‌واسطه بر نتیجه و اعتبار مسابقه تأثیر می‌گذارد. اما در صورتی که داور از مسیر صداقت، انصاف و اصول حرفه‌ای فاصله گیرد، نه تنها اعتماد عمومی به ورزش آسیب می‌بیند، بلکه عملکرد او می‌تواند جنبه مجرمانه پیدا کند. تخلفات کیفری داوران در والیبال به گروهی از رفتارهای عمدی یا سهل‌انگاری‌های آگاهانه انتساب می‌شود که نتیجه آن نسخ عدالت، ایجاد تبعیض یا خدشه‌دار شدن سلامت رقابت باشد. این رفتارها ممکن است از مصادیق جرایم عمومی چون رشوه‌گیری، تبانی، جعل، خیانت در امانت، یا سوءاستفاده از موقعیت شغلی محسوب شوند. به‌عنوان نمونه، دریافت وجه نقد یا امتیاز مادی در قبال داوری جانبدارانه، توافق پنهانی با اعضای یک تیم برای تغییر نتیجه مسابقه، یا تنظیم گزارش غیرواقعی درباره پیشامد های بازی، از مفاهیم روشن تخلفات کیفری حساب می‌شوند. حتی چشم‌پوشی عمدی از خطاهای بازیکنان یک تیم یا تصمیم‌گیری‌های گزینشی نیز می‌تواند مصداقی از رد وظیفه قانونی تلقی شود و آثار کیفری به همراه داشته باشد. در حقوق کیفری ایران، چنین اعمالی می‌تواند مشمول مواد قانونی مرتبط با ارتشاء، اختلاس، جعل اسناد، یا اعمال نفوذ برخلاف حق شود. داوران، به‌عنوان اشخاصی که از سوی نهاد رسمی فدراسیون برای اجرای قانون در میدان ورزشی مأمور می‌شوند، در نقطه‌ای مشابه با مقام اداری یا عمومی قرار دارند

۷-۱- تعریف رفتار غیرحرفه‌ای مربیان و آثار آن در ورزش والیبال

رفتارهای غیرحرفه‌ای مربیان والیبال، همچو فحاشی، از عوامل اصلی کاهش انگیزه تیمی و ازهم‌پاشیدگی گروه به حساب می‌آید. چنین مواردی نه تنها اعتماد بازیکنان را نسبت به مربی و چهار چوب تیم از بین می‌برد، همانا نظم و هماهنگی گروه را درهم برهم کرده و فرهنگ حرفه‌ای ورزش را تضعیف می‌کند. مربیان به عنوان الگو رفتاری برای ورزشکاران، مکلف به هدایت و رشد شغلی و اخلاقی آنان را بر عهده دارند و استفاده از روش‌های نامناسب الگویی منفی و مخرب برای ورزشکاران ایجاد می‌کند. اگر مربی به هر دلیلی باعث نقض آرامش بازیکنان و یا از بین بردن امنیت سالن ورزشی شود بشود طبق ماده ۶۱۸ قانون مجازات اسلامی به جرم علیه امنیت محکوم خواهد شد. اکثر مربیان صفت پشتیبانی و مثبت دارند و درصد کمی از مربیان رفتار تحکم‌آمیز دارند زیرا این رفتار تا میزان بی حد و اندازه وسوسه و باعث افت کارکرد تیم میشود و وابستگی و وحدت بین مربی و بازیکنان از میان می‌رود مربی در جایگاه یک شخص مفید متمرکز بر روی تیم مورد نظر است (زنگنه، مرتضی، ۱۳۹۰، ص ۱۷۸)، (کریمی، مریم، ۱۳۹۴، ص ۳۰)

۲- فساد و تبانی در داوری والیبال

فساد و تبانی‌های پنهان در داوری از جدی‌ترین و زیان‌بارترین تخلفات کیفری در عرصه ورزش، به‌ویژه در رشته والیبال محسوب می‌شود. این انحرافات زمانی رخ می‌دهد که داور یا گروهی از داوران، در برابر دریافت وجه نقد، امتیاز یا منفی غیرقانونی از سوی تیم‌ها یا افراد سود بر، به صورت آگاهانه در روند بازی یا نتیجه نهایی آن دخالت می‌کنند. در بعضی

منجر شود. این نوع سوءاستفاده علاوه بر آسیب به سلامت جسمی و روانی بازیکنان، ممکن است در چارچوب قانونی نیز تعقیب شود و تبعات کیفری یا انضباطی برای مربیان به دنبال داشته باشد. پیامد این رفتارها تنها به عملکرد فردی ورزشکاران محدود نمی‌شود، بلکه انسجام تیم، روحیه گروهی در کل مجموعه ورزشی را تحت تأثیر قرار می‌دهد شغل مربی در ایران بسیار مسئولیت بزرگی به همراه دارد که منحصر به فرد است. اجرای برنامه‌های آموزشی مستمر در زمینه اخلاق حرفه‌ای و مسئولیت‌پذیری مربیان، ایجاد سامانه‌های نظارت دقیق و ارزیابی عملکرد و وضع مقررات سختگیرانه ضروری است. این اقدامات می‌توانند زمینه‌ای مناسب برای ارتقای شفافیت، عدالت و انضباط در محیط ورزشی فراهم کنند و از بروز رفتارهای مغایر با اخلاق حرفه‌ای جلوگیری نمایند. همچنین، نهادهای ورزشی و فدراسیون‌ها با ارائه بازخوردهای مستمر، تشویق مربیان متعهد و برخورد جدی با متخلفان، می‌توانند فرهنگ احترام، صداقت و مسئولیت‌پذیری را در میان مربیان تقویت کنند. افزون بر این، ترویج آگاهی میان ورزشکاران و هواداران درباره حقوق خود و اهمیت رعایت اخلاق ورزشی، نقش کلیدی در کاهش تخلفات و حفظ سلامت محیط ورزشی دارد. به طور کلی، ترکیب آموزش اخلاقی، نظارت مستمر و اعمال مقررات انضباطی، پایه‌ای محکم برای تضمین رفتار حرفه‌ای مربیان، حفظ انضباط و ارتقای کیفیت مسابقات والیبال ایران ایجاد می‌کند و موجب تقویت اعتماد عمومی به نظام ورزشی و مربیان خواهد شد (سانی خانی، ابراهیم، ۱۴۰۱، ص ۲۵).

ناعادلانه و یک‌جانبه منجر می‌شود و مسیر مسابقه را به سود یک طرف تغییر می‌دهد. پیامدهای این رفتارها فراتر از یک بازی خاص رفته و اعتماد عمومی به نظام داوری و سلامت رقابت‌ها را به شدت کاهش می‌دهد در مسابقات حساس و سرنوشت‌ساز مانند مرحله نیمه‌نهایی و نهایی، داوری مغرضانه اغلب موجب اعتراض گسترده تیم‌ها، هواداران و رسانه‌ها می‌شود و گاه فدراسیون‌ها را مجبور به بازنگری یا اصلاح تصمیمات اتخاذ شده می‌کند. از منظر حقوقی، این اقدامات ممکن است تحت عناوینی چون سوءاستفاده از موقعیت، تخلفات اداری یا نقض اصول حرفه‌ای مشمول پیگرد کیفری قرار بگیرند. در سال‌های اخیر، سازمان‌های ورزشی مختلف اقدامات گسترده‌ای را برای مقابله با پدیده تبانی در نتایج مسابقات والیبال به اجرا گذاشته‌اند. این تلاش‌ها عمدتاً شامل تدوین دستورالعمل‌های اخلاقی و رفتاری، راه‌اندازی سامانه‌های اطلاعاتی پیشرفته، تشکیل واحدهای ویژه یکپارچگی و ارائه برنامه‌های آموزشی مستمر برای داوران و مربیان بوده است. پیشگامان این عرصه فدراسیون جهانی والیبال و کنفدراسیون والیبال آسیا بودند که سیستم‌های هشدار اولیه را به منظور تشخیص دستکاری در نتایج و شرط‌بندی‌های ناپاک توسعه دادند. همچنین، فدراسیون‌های بین‌المللی ورزش‌های دیگر همانند تنیس حرفه‌ای، با تشکیل واحدهای دائمی یکپارچگی، نمونه‌ای موفق در مبارزه با این پدیده فراهم کرده‌اند. کمیته بین‌المللی المپیک نیز سیستم‌های نظارتی خاصی به نام «سامانه اطلاعاتی یکپارچگی شرط‌بندی» را ایجاد کرده است تا از سلامت رقابت‌ها محافظت کند. مرور مقررات فدراسیون‌های ورزشی بین‌المللی موجب درک بهتر ماهیت حقوقی تبانی در نتایج و روش‌های مقابله با آن می‌شود و از این طریق، می‌توان راهکارهای

حالات، شبکه‌ای از متحد شدن پنهانی میان داوران، ناظران و مسئولان ورزشی شکل می‌گیرد که بیانگر نوعی فساد سازمان‌یافته در ساختار داوری است. چنین رفتارهایی بنیان عدالت و بی‌طرفی را متزلزل کرده و اعتماد بازیکنان، مربیان و تماشاگران را به شدت خدشه‌دار می‌سازد برای مقابله مؤثر با این پدیده، ضروری است سازوکارهای نظارتی و شفاف‌سازی در تمامی سطوح تقویت شود و مقررات کیفری و انضباطی با قاطعیت و بدون هیچ‌گونه تسامح اجرا گردد. اجرای دقیق قوانین تنها در صورتی مؤثر خواهد بود که نهادهای ورزشی از استقلال کافی برخوردار بوده و از فشارهای بیرونی مصون بمانند. افزون بر آن، راهکارهایی مانند ایجاد سامانه ارزیابی عملکرد داوران، انتشار عمومی گزارش تخلفات و آموزش داوران بر پایه اصول اخلاق حرفه‌ای و مسئولیت‌پذیری می‌تواند در کاهش زمینه‌های بروز فساد بسیار مؤثر باشد فساد در داوری نه تنها نتیجه مسابقه را زیر سؤال می‌برد، بلکه اعتبار فدراسیون، انگیزه ورزشکاران و جایگاه ورزش در افکار عمومی را نیز تهدید می‌کند. از این‌رو، حفظ پاک‌ی سیستم داوری و ایجاد فضای شفاف، امری حیاتی در تضمین عدالت و سلامت رقابت‌ها به‌شمار می‌رود. تبانی در بازی به صورت یک مسئولیت است که اتفاق افتاده است (ابراهیمی، احمد، و کیل، امیرساعت، ۱۴۰۳، ص ۱۴).

۳- قضاوت ناعادلانه و تأثیر آن بر نتایج مسابقات

داوری جانبدارانه در ورزش‌های گروهی، به‌ویژه در رشته والیبال، یکی از چالش‌ها در حوزه اخلاق حرفه‌ای و حفظ عدالت رقابتی محسوب می‌شود. چنین تخلفی ممکن است ناشی از تمایل شخصی داور به یک تیم، تأثیر فشارهای بیرونی یا انگیزه‌های مالی و فردی باشد که به صدور تصمیمات

ایفا می‌کند در هر حوزه تخصصی، اصول و قواعد ویژه‌ای وجود دارد که تنها افرادی با دانش و تجربه کافی در آن زمینه قادر به درک و اعمال صحیح آن هستند. این موضوع در حوزه ورزش نیز صادق است و می‌توان با نگاهی به نقش کمیسیون‌های تخصصی در مجلس شورای اسلامی آن را به‌خوبی مشاهده کرد؛ چراکه یکی از اصول مسلم در تدوین قوانین و مقررات، بهره‌گیری از کارشناسان همان حوزه برای تهیه و تصویب آنها است. داشتن یک فرد متخصص حقوقی به تنهایی نمی‌تواند تناقضات حقوقی موجود در فرآیند تصویب آیین‌نامه‌ها یا صدور آرای کمیته‌های انضباطی را به طور کامل برطرف کند، که این خود گواه اهمیت تخصصی بودن و دخالت دقیق کارشناسان حوزه مربوطه در روند تدوین مقررات است (کریم‌نیا، تورج و دیگران، ۱۴۰۰، ص ۲۴۶۱).

۶- نهادهای نظارتی و کمیته‌های داوری در پیشگیری از تخلفات

کمیته داوران مسئول اجرای قوانین بازی و تفسیر صحیح آنها در مسابقات والیبال است و می‌تواند اصلاحات و پیشنهادهای لازم را برای بررسی و تصویب به کمیته اجرایی ارائه دهد. این نهادها با انجام بررسی‌های مستمر و دقیق عملکرد داوران، تحلیل تصمیمات مشکوک و پایش رفتارهای غیرحرفه‌ای، قادر به شناسایی و مهار تخلفاتی نظیر فساد مالی، توافق‌های پنهان میان داوران و تیم‌ها، سوءاستفاده از موقعیت شغلی و اقدامات جانبدارانه هستند. اعمال تحریم‌های مؤثر، بازنگری مستمر مقررات داوری، ایجاد شفافیت در فرآیند انتخاب و ارتقای داوران و استفاده از فناوری‌های نوین نظارتی، از جمله وظایف مهم و حیاتی این کمیته‌ها به شمار می‌رود. فدراسیون جهانی والیبال (FIVB) و فدراسیون‌های ملی با

مؤثرتری برای والیبال ایران در نظر گرفت و اجرا کرد) همان، ص ۱۸)

۴- سوء استفاده از موقعیت داوری در والیبال

سرکار خانم بی زاده داوربین المللی والیبال در یک مصاحبه‌ای بیان نمودند «این نوع از تخلف زمانی به وجود می‌آید که داور از جایگاه و اختیارات رسمی خودش برای دستیابی به فواید مالی، شخصی یا ارتقای موقعیت خودش. مثلاً دریافت رشوه از تیم‌ها، تغییر ناعادلانه نتایج مسابقه، تبانی با بازیکنان یا مربیان و بهره‌مندی از قدرت داوری برای اهداف غیرورزشی است.»

۵- مسئولیت کیفری داوران در برابر تخلفات قانونی

داوران والیبال مانند سایر مسئولان رسمی در حوزه‌های اجرایی و قضایی نسبت به اقدامات خود مسئولیت حقوقی و کیفری مستقیم دارند. اگر داور عمداً در نتیجه مسابقه دخالت کند یا مرتکب جرایمی همچون رشوه‌خواری، تبانی با تیم‌ها یا صدور تصمیمات جانبدارانه شود، ممکن است با مجازات‌هایی نظیر حبس، جریمه مالی، تعلیق موقت یا حتی سلب دائمی صلاحیت داوری مواجه گردد. این مسئولیت کیفری به دلیل اختیارات و آگاهی داور در فرآیند قضاوت اهمیت ویژه‌ای دارد؛ زیرا هرگونه نقض عدالت و بی‌طرفی می‌تواند آسیب جدی به اعتبار نظام داوری و اعتماد عمومی در ورزش وارد کند از این رو، نهادهای مربوطه مانند فدراسیون‌ها و کمیته‌های داوری موظف‌اند مقررات سختگیرانه، برنامه‌های آموزشی مستمر و سیستم‌های نظارتی دقیق را به اجرا گذارند تا از بروز انحرافات جلوگیری شده و ارزش‌هایی مانند امانت، انصاف و پاکدامنی در داوری تقویت شود. اجرای چنین راهکارهایی نقش مؤثری در حفظ اعتماد جامعه ورزشی و پیشگیری از جرایم کیفری

داوران به اصول اخلاقی، رعایت امانت و مسئولیت‌پذیری نهادهای نظارتی امکان‌پذیر است و استمرار این اقدامات، سلامت، انسجام و اعتبار رقابت‌ها را تضمین می‌کند هرگونه عملیات ورزشی باید در چارچوب عرف، عادات مرسوم و قوانین و مقررات مشخص هر رشته ورزشی انجام شود. در این صورت، اگر در پی این فعالیت‌ها آسیبی به فردی وارد شود، عامل آن مرتکب مسئولیت کیفری نخواهد بود. اما اگر فعالیت ورزشی بدون حضور مربی و نظارت لازم و در محیطی عمومی انجام شده و از تجهیزات ورزشی استاندارد استفاده نشود، این امر موجب سلب مسئولیت فرد خاطی نخواهد شد. لازم به ذکر است، پایبندی به قواعد و مقررات تنها بر عهده ورزشکار نیست و مسئولان یا سازمان‌دهندگان برگزاری رویدادهای ورزشی نیز مسئول تأمین ایمنی و رعایت قوانین هستند. تصور یا کوتاهی در انجام این وظایف از سوی آنان ممکن است منجر به مسئولیت‌های قانونی و کیفری شود. در مجموع، مسئولیت کیفری ورزشکاران در صورتی منتفی است که فعالیت آن‌ها طبق قوانین و بدون هیچ تخلفی صورت گرفته باشد، در غیر این صورت هر فرد دخیل در بروز حادثه، چه ورزشکار و چه دیگران، موظف به پاسخگویی و جبران خسارت است. در مجموع، مسئولیت کیفری ورزشکاران در صورتی منتفی است که فعالیت آن‌ها طبق قوانین و بدون هیچ تخلفی صورت گرفته باشد، در غیر این صورت هر فرد دخیل در بروز حادثه، چه ورزشکار و چه دیگران، موظف به پاسخگویی و جبران خسارت است (نعمتی، لیلا، ۱۳۹۷، ص ۱۴).

برگزاری دوره‌های آموزشی منظم، آموزش اخلاق حرفه‌ای، تأکید بر تعهدات شغلی و ارتقای فرهنگ بی‌طرفی در میان داوران، سطح شفافیت و مسئولیت‌پذیری را به شکل چشمگیری افزایش می‌دهند. کمیته داوران از دو زیرکمیته شامل «زیرکمیته مسابقات» و «زیرکمیته توسعه داوری» تشکیل شده است و در تمام امور مربوط به داوری، آموزش و ارزیابی داوران، به کمیته اجرایی فدراسیون مشاوره و همکاری می‌کند. از مهم‌ترین وظایف این کمیته، ارائه پیشنهادهای اصلاحی در خصوص قوانین بازی به کمیته اجرایی، به منظور طرح در هیئت بین‌المللی فدراسیون والیبال است (رضایی، محمد ۱۴۰۳ ص ۷۹۶).

۷- تأثیر تخلفات کیفری داوری بر اعتبار مسابقات و فدراسیون‌ها

جرایم داوری در والیبال یکی از مهم‌ترین عوامل کاهش اعتبار مسابقات و تضعیف اعتماد عمومی به نظام قضاوت محسوب می‌شوند. حضور، تبانی یا صدور تصمیمات جانبدارانه، پایه‌های اعتماد جامعه ورزشی به عدالت و پاکی رقابت‌ها را متزلزل می‌کند. این وضعیت نه تنها موجب کاهش اعتماد ورزشکاران، مربیان و مسئولان فنی می‌شود، بلکه می‌تواند منجر به کاهش علم دارا مالی در ورزش، کاهش پوشش رسانه‌ای مسابقات و کاهش مشارکت هواداران گردد. به عبارت دیگر، هرگونه رفتار مغرضانه داوران، اثرات گسترده‌ای فراتر از خود مسابقه داشته و اعتبار کلی نظام داوری و ورزش حرفه‌ای را تحت تأثیر قرار می‌دهد. ترکیب آموزش حرفه‌ای مداوم و شفاف‌سازی روند داوری موجب کاهش چشمگیر جرایم کیفری، افزایش کیفیت قضاوت و ارتقای اعتماد جامعه ورزشی خواهد شد. تحقق عدالت در والیبال تنها از طریق پایبندی

۸- نقش مربیان در آموزش اصول اخلاقی و انضباطی به بازیکنان

مربیان والیبال نقش محوری در تربیت بازیکنان و ایجاد فرهنگ حرفه‌ای و اخلاقی در تیم بر عهده دارند و می‌توانند با ترویج اصول انضباطی و ارزش‌های اخلاقی، محیطی سالم و پایدار برای رشد فنی و رفتاری ورزشکاران فراهم کنند. رعایت اخلاق ورزشی نشانه بلوغ حرفه‌ای مربی است و در موقعیت‌های حساس مسابقات، مستقیماً بر عملکرد تیم و احتمال پیروزی تأثیرگذار است. مربیان باید قابلیت مدیریت ورزشکاران در شرایط حساس استرسی، فشارهای ذهنی و وضعیت‌های سخت را داشته باشند تا واکنش منطقی و مناسب ارائه دهند و از ظهور رفتارهای غیرحرفه‌ای جلوگیری کنند. وگرنه خطر تخلفات انضباطی، درگیری میان اعضای تیم و از دست رفتن اعتماد بازیکنان و مسئولان به وجود می‌آید. این گونه رفتارهای ناشایست، علاوه بر تضعیف انگیزه و انسجام تیمی، می‌تواند پیامدهای حقوقی و کیفری برای مربیان داشته باشند و اعتبار فرد و تیم را تحت تأثیر قرار دهند. پایداری موفقیت تیمی و سلامت حرفه‌ای مربیان تنها با تعهد به انضباط، انصاف، رعایت موازین اخلاقی و ایجاد محیطی مبتنی بر احترام متقابل ممکن است. مربیان با رفتار حرفه‌ای و اخلاق‌مدار، الگوی مناسبی برای ورزشکاران ایجاد می‌کنند و زمینه رشد مهارت‌های فنی، تقویت روحیه تیمی و ارتقای اعتماد میان اعضای تیم را فراهم می‌سازند. این تعهد، علاوه بر حفظ سلامت حرفه‌ای، موجب افزایش کارایی و انسجام تیم در طول مسابقات می‌شود و نقش کلیدی در دستیابی به موفقیت‌های پایدار دارد. در نهایت، توجه به ارزش‌های اخلاقی، ایجاد فرهنگ حرفه‌ای و مدیریت صحیح فشارهای

روانی، پایه‌ای اساسی برای حفظ سلامت، دلیل و انسجام تیمی در والیبال ایران است و مربیان موظفاند همواره رفتارشان با استانداردهای حرفه‌ای و اخلاقی هماهنگ باشد تا موفقیت تیمی و اعتماد عمومی تضمین گردد. همه افراد بر این باور بودند که ورزش‌هایی همچو والیبال بسکتبال و... سبب ارتقای ورزشکار از جهت شخصیت صورت می‌گیرد ولی باید گفت شخصیت شخص ورزشی از ورزش نشئت نمی‌گیرد بلکه از انرژی و آموزش‌های مربی فرا می‌گیرند (یوسفی، سعید و دیگران، ۱۳۹۳، ص ۱).

۹- تأثیرات منفی رفتار غیرحرفه‌ای مربیان بر عملکرد تیم

رفتارهای غیرحرفه‌ای مربیان، از جمله ارباب، تحقیر و نشان دادن عصبانیت، از عوامل اصلی و کاسته شدن کارایی و همبستگی تیم‌های والیبال به شمار می‌روند. این اقدامات، اعتماد، انگیزه و اشتیاق بازیکنان را تضعیف کرده و انسجام گروهی و روحیه تیمی را به شدت آسیب می‌زنند. پیامدهای چنین رفتارهایی فراتر از سلامت روان بازیکنان است و می‌تواند باعث بروز مشکلات حقوقی و کیفری برای مربی، لطمه به اعتبار فدراسیون ملی و کاهش جایگاه ورزش کشور در عرصه بین‌المللی شود. در سطح رقابت‌های بین‌المللی، تخلفات حرفه‌ای مربیان ممکن است با مجازات‌هایی همچون تحریم‌های ورزشی، جریمه‌های مالی، تعلیق موقت یا حتی اخراج از تیم همراه باشد. چنین اقدامات تنبیهی، ضمن بازدارندگی، اهمیت رعایت اخلاق حرفه‌ای و احترام متقابل در محیط ورزشی را به مربیان و ورزشکاران گوشزد می‌کند. برای پیشگیری و کاهش این گونه تخلفات، برگزاری دوره‌های آموزشی مداوم در زمینه اخلاق حرفه‌ای و مدیریت روانی تیم،

می‌دهد و در صورت اثبات، می‌تواند پیامدهای کیفی و حقوقی جدی برای مربیان متخلف در پی داشته باشد. فدراسیون والیبال ایران و فدراسیون جهانی والیبال (FIVB) با وضع و اجرای قوانین سختگیرانه، مسئول پیگرد و مجازات این تخلفات هستند. مجازات‌ها ممکن است از جمله موارد تعلیق موقت یا دائمی، جریمه‌های مالی و محدودیت‌های شغلی باشد که نقش بازدارنده مهمی در کاهش این جرایم ایفا می‌کند. راهکارهای خود داری مؤثر نیز شامل تقویت و تشدید نظارت بر روند مسابقات، افزایش شفافیت مالی و عملکرد داوران و مربیان، و راه‌اندازی سیستم‌های گزارش‌دهی محرمانه برای ثبت تخلفات است. علاوه بر این، آموزش مستمر مربیان و ورزشکاران در زمینه اخلاق حرفه‌ای، مسئولیت‌پذیری و رعایت مقررات ورزشی، نقش قابل توجهی در کاهش فساد و تبانی دارد. در نهایت، تلفیق مقررات سختگیرانه، آموزش اخلاقی و نظارت دقیق، زیربنای حفظ پاک‌نیتی رقابت‌ها، ارتقای عدالت در قضاوت‌ها و تقویت اعتبار ورزش حرفه‌ای، به‌ویژه والیبال، در سطح ملی و بین‌المللی است. این رویکرد جامع، اعتماد ورزشکاران و جامعه ورزشی را افزایش داده و اطمینان عمومی از صحت و عدالت مسابقات را تضمین می‌کند و بحث دیگر می‌توان به اهمیت ندادن مربی به شاگرد مصدومش باشد که به هر دلیلی مصدوم شده است و کمک به او از وظایف و تکالیف مربی است شدت مصدومیت های ورزشکاران گاهی به قدری زیاد است که می‌تواند جان او را تهدید کند (کریم‌نیا، تورج و دیگران، ۱۴۰۱، ص ۲۴۶۴)

همراه با نظارت سختگیرانه و پیوسته، از اهمیت بالایی برخوردار است. ایجاد سیستم‌های پاسخگویی شفاف، ثبت و پیگیری تخلفات و ارائه بازخوردهای آموزشی، از دیگر راهکارهای مؤثر در ایجاد فرهنگ حرفه‌ای و تضمین سلامت روان و عملکرد تیم‌ها محسوب می‌شود. به‌طور کلی، تقویت مهارت‌های مدیریتی و روانشناسی مربیان، همراه با آموزش اخلاق حرفه‌ای، پایه‌ای مستحکم برای حفظ انسجام، انگیزه و بهره‌وری تیم‌های والیبال ایجاد می‌کند و به ارتقای جایگاه ورزش ملی در سطح داخلی و بین‌المللی کمک شایانی می‌نماید. مربیان مسئولیتی بزرگ بردوش دارند و تابه الان با اشخاص و افراد زیادی روبرو شده‌اند که رفتار نادرست داشته‌اند و در اولین ملاقات با ایشان رنجیده شده‌اند و باعث دلخوری شده‌اند. به همین جهت این نوع رفتار نادرست در محیط ورزشی برابر با موفق نشدن و نادیده گرفته شدن استعداد ورزشکار است. بر همین اساس یکی از اصول اساسی مربیگری داشتن رفتار و اخلاق شایسته است تا محیطی امن برای شاگردان و شکوفا شدن استعداد و موفقیت‌های او مهیا گردد (همان، ص ۱۵۲).

۱۰- حق اعتراض بازیکنان به رفتارهای غیرحرفه‌ای مربی

فساد و همدستی به‌ویژه در ورزش حرفه‌ای و به‌طور خاص در والیبال، از تهدیدهای جدی و تخریب‌گر برای پاکی و عدالت رقابتی به‌شمار می‌روند. مداخله مربیان در این تخلفات، علاوه بر ناتوان‌سازی انصاف در مسابقات، اعتماد عمومی و اعتبار ملی ورزش را نیز به شدت آسیب‌پذیر می‌کند. این نوع انحرافات معمولاً از طریق اعمال فشار مستقیم یا غیرمستقیم بر بازیکنان و داوران برای تغییر یا دستکاری نتایج بازی‌ها رخ

نتیجه‌گیری

و نقش مؤثری در مقابله با هرگونه فساد و تبانی در داوری ایفا می‌نماید به طور کلی فرد ورزشکار با توجه به رشته ورزشی خود آگاه است که این رشته ورزشی ممکن است خطراتی داشته باشد.

سپاسگزاری

از معاونت محترم پژوهشی به خاطر حمایت معنوی در اجرای پژوهش حاضر سپاسگزاری می‌شود.
از آقای دکتر عبدالله علیزاده به خاطر بازبینی متن مقاله و ارائه نظرهای ساختاری تشکر و قدردانی می‌شود.
از داوران محترم به خاطر ارائه نظرهای ساختاری و علمی سپاسگزاری می‌شود.
نگارندگان بر خود لازم می‌دانند از آقای دکتر محمد رسول آهنگران به خاطر مطالعه متن مقاله حاضر و ارائه نظرهای ارزشمند سپاسگزاری نمایند.

منابع

- ۱- اسماعیل زاده، روح الله و دیگران (۱۳۹۸) اخلاق و حقوق ورزشی، چاپ دوم، انتشارات بامداد کتاب، تهران، ص ۲۲
- ۲- بابایی، ایرج (۱۳۹۹) مفهوم مسئولیت مدنی، فصلنامه تحقق و توسعه در حقوق تطبیقی، شماره ۶، ص ۱۱-۲۹
- ۳- تقوایی، عباس و لرکجوری، عاطفه (۱۴۰۱) مسئولیت کیفری ورزش‌های پرخطر از منظر فقهی و حقوقی، فصلنامه فقه و حقوق نوین، شماره ۶، ص ۱۶-۱۷۵
- ۴- رضایی، محمد و رحمانی، مجید (۱۴۰۳) مسئولیت مدنی داوران ورزشی در حقوق ایران. اسناد بین الملل، مطالعات علوم سیاسی، حقوق و فقه، دوره ۱۰، شماره ۴، ص ۸۰۰-۷۸۲.

هدف از این مطالعه، تحلیل مسائل انضباطی لیگ برتر والیبال ایران در سال‌های ۱۴۰۳ و ۱۴۰۴ می‌باشد. نتایج تحقیق نشان داد که بیشترین موارد انضباطی مطرح شده در کمیته انضباطی، مربوط به دریافت تعداد زیاد اخطارها توسط بازیکنان تیم‌ها بوده است. در والیبال، سیستم کارت‌های انضباطی متشکل از کارت زرد و کارت قرمز به کار گرفته می‌شود. کارت زرد به بازیکن اخطار داده و کارت قرمز موجب اخراج موقت وی از ست و امتیاز به تیم رقیب می‌شود. کارت‌های انضباطی ابزار مؤثری برای کنترل رفتار بازیکنان بوده و نقش مهمی در کاهش تخلفات و رفتارهای خشن دارند. اما نباید تنها به تعداد کارت‌های زرد به عنوان شاخص خشونت بازیکنان تکیه کرد؛ چراکه برخی از رفتارهایی مثل اعتراض‌های لفظی بدون خشونت یا تأخیر در شروع بازی ممکن است باعث دریافت این کارت‌ها شود. همچنین، تأثیر مسابقات خانگی و شناخت داوران نسبت به تیم‌ها در تصمیم‌گیری‌های داوری درباره کارت‌ها بسیار مؤثر است. داورانی که آشنایی بیشتری با تیم‌ها و بازیکنان دارند، در دادن کارت‌ها حساس‌تر هستند و همین باعث افزایش تعداد کارت‌های داده شده می‌شود. از سوی دیگر، تعدد پرونده‌های انضباطی، ضرورت اقدامات جدی‌تر از سوی فدراسیون والیبال و کمیته انضباطی را برای کنترل تخلفات و رفتارهای ناشایست بازیکنان نشان می‌دهد. تأخیر در آغاز مسابقه نیز از موارد متداول در لیگ برتر والیبال ایران است که معمولاً با جریمه‌های سنگین همراه است و ورود به این موضوع، ضرورت تعیین مقررات سختگیرانه‌تر را بیش از پیش آشکار می‌سازد. اجرای دقیق این مقررات، به حفظ نظم مسابقات، پیشگیری از تخلفات و تقویت عدالت در لیگ والیبال کمک خواهد کرد.

۵- زنگنه، مرتضی (۱۳۹۰) مسئولیت کیفری مربیان و داوران در ورزش، پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد، دانشگاه قم.

۶- سانی خانی، ابراهیم (۱۴۰۱) مسئولیت مدنی مربیان ورزشی در نظام حقوقی ایران، فصلنامه مطالعات علوم سیاسی حقوق و فقه، دوره ۸، شماره ۲، ص ۲۱-۳۰

۷- کریم نیا، تورج و دیگران (۱۴۰۰) جایگاه مسئولیت کیفری در ارتکاب تخلفات و جرایم ورزشی، ماهنامه جامعه شناسی سیاسی ایران، سال ۵، شماره ۴، ص ۲۴۶۶-۲۴۵۱.

۸- کریمی، مریم و دیگران (۱۳۹۴) بررسی ارتباط بین رفتار رهبری مربیان با انگیزش موفقیت و اجتناب از شکست در بازیکنان زن تیم های والیبال، بررسی ارتباط بین رفتار رهبری میان مربیان با انگیزش موفقیت و اجتناب از شکست در بازیکنان زن تیم های والیبال، شماره ۱۲، ص ۲۱-۳۳

۹- نعمتی، لیلا (۱۳۹۷) بررسی شرایط و موانع مسئولیت کیفری در امور ورزشی (درپرتو قانون جدید مجازات اسلامی)، نشریه رشد آموزش تربیت بدنی، شماره ۶۵، ص ۳۰-۳۵.

۱۰- وکیل، امیرساعد و ابراهیمی، احمد (۱۴۰۳) ماهیت حقوقی تبانی در نتیجه بازی در حقوق بین الملل ورزشی، فصلنامه علمی پژوهش های حقوق عمومی، دوره ۲۵، شماره ۸۲، ص ۱۵۵-۱۹۴.

۱۱- یوسفی، سعید و دیگران (۱۳۹۳) ارزیابی نقش مربیان در ترویج اخلاق ورزشی از دیدگاه ورزشکاران تیم های ملی پایه کشور، مطالعات راهبردی ورزش و جوانان، دوره ۱۳، شماره ۲۵، ص ۱۷-۱.

۱۲- عزیزی نودری پور، سیامک (۱۴۰۰) ارتباط مسئولیت پذیری و اخلاق حرفه ای با عملکرد تیمی ورزشکاران لیگ برتر والیبال کشور، فصلنامه پژوهشی های تربیت بدنی علوم ورزشی، سال دوم، شماره دهم، ص ۷۷-۷۹

اسامی مصاحبه شدگان:

سرکار خانم سیمین ایرجی مربی رسمی فدراسیون والیبال بین المللی درجه ۱ ارومیه

سرکار خانم سمیه نبی زاده داور رسمی فدراسیون والیبال بین المللی درجه ۱ ارومیه